

מזת' קזת הכר שזה

וואס דורך איר שפירט מען די זיסקייט פונ'ם באשעפער

משיחותיו של הגאון רבי מנחם ברוך יאזעע שליט"א בעל 'מותיקות התורה'

סיפור לשולחן שבת

מיהו השכן שמרעיש כל כך חזק?...

לפניכם מעשה שנשלח ל'מכון מתיקות'
מתושב חו"ל לפני כשנתיים:

בחול המועד סכות נסעתי עם בני משפחתי לאחי הגר בעיר אחרת, שאמי תחי' גרה אצלו מפני גילה המבוגר. כששיהינו בספתו שבמרופסת ביתו לפתע נשמעו כמה דפיקות נוראות שהבהילו מאד את אמי, ומבהלתה נשמט מידה פוס הנה הרוחת ונגרם לה פויה ביד. אני ואחי כעסנו על כך שהשכן לא נוהר מלעשות רעש כזה שגרם לנוק...

אחי בעל הבית לא נח ולא חזר לשבת על מקומו, אלא עלה ברוח סערה למעלה כדי להוכיח את השכן על כך. והנה להפתעתו, כשהוא עלה מעלה הוא ראה שמנועול דלת ביתו של השכן שבור והדלת פרוצה... הוא הבין שמושהו לא טוב קורה שם...

הוא ירד בשקט חזרה לביתו וספר לי זאת, ואז הוא נזכר שבעצם השכן כבר למישך יומים לא נמצא בביתו, והבנו שבדאי אנבים מסתובבים בתוך ביתו...

מיד נעלנו את ביתנו היטב והזמנו את ה'פוליס' [משטרת חו"ל], וביחד עם הילדים נשאנו תפלה לה' שיצילנו

<<

לקח מהפרשה

להתעלות מעל הקשיים

מעל הקשיים, להסתכל בראש גדול על כל הטוב שיש לנו, ולא לפל לחלישות הדעת מדברים קטנים ושוליים.

כשם שאדם שזכה בסכום עתק, הוא ישמח כל כך, וכל הבעיות שלו יעלמו, וגם אם באותו זמן שכנו יצעק עליו זה לא יענין אותו בכלל, הוא ירחם על השכן ומשיך הלאה, כן כל אחד ואחד מאתנו צריך להעריך כמה טוב יש לנו, וממילא יתגמדו כל הקשיים.

ה' נותן לכל אחד כשרונות ויכולות שבלעדיים לו לבד, וצריך להשתמש עם הכשרונות הללו בכדי לעשות את שליחותנו בעולם. ולפיכך אין לנו מה להתגאות בכך, כי ה' ברב רחמיו הרעיה עלינו טוב.

וכמו שאנו רואים אצל יוסף הצדיק, שכאשר פרעה שבח אותו על חכמתו לפתור חלומות, הוא לא לקח את הגדלה לעצמו, אלא אמר בלעדי - אני לא כלום, ה' הוא שנותן לי דעת. וכן אנו רואים בבניית המשכן, שמושה מלמדנו ש'ה' נותן דעת לחכמים' ו'בלב כל חכם לב נתתי חכמה'.

נמצינו למדים, שהכשרונות והיכולות שיש לכל אחד ואחד מאתנו אינם מקום לגאווה והתנשאות, אבל אסור לנו להתעלם מהם, אלא לפתח אותם ולהשתמש עמם <<

"ויאמר יוסף אל אחיו אני יוסף"

איתא בגמרא (חגיגה ד'): "רבי אלעזר כי מטי להאי קרא בכי, ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו - מיה תוכחה של בשר ודם כה תוכחה של הקב"ה על אחת כמה וכמה".

בודאי שאין לנו שום שמץ של משג בשבטים הקדושים שכל מעשיהם היו מדקדקים בתכלית, ובכל עת עשו אך ורק את רצון הבורא. ובודאי שלא היתה להם

קנאה לפי מה שאנו מבינים חלילה, וחז"ל למדים מכאן מוסר עצום לכל אחד ואחד, שיתבונן בעין האמת על כל דרכיו אם הם כרצון ה', וכשאדם לא מתבונן בכך, הוא יכול לטעות, ולהיות בטוח שהוא צודק.

ופעמים רבות, האשה או החבר מעירים לאדם, ולא צריך להפגע מכך, אלא אדרבה לשמח ש'ה' שולח לנו תוכרות, בכדי שנצמד בדרך הנכונה. וגם אם האדם לא אישם בבקרת שמוטחת נגדו, ברם אם אינו ענין לגופו, תנהו לענין אחר - תתבונן כמה אתה אכן זקוק להשתפר, וזה הכנה ליום הדין הגדול והנורא.

וכן ראוי לערוך חשבון נפש של הפרת כל הטוב ש'ה' חנן אותנו, ולשמח בכך מאוד. וממילא החמדה והקנאה לא ימצאו מקום בלבנו, וזו העבודה שלנו בחיים, להתעלות

אם קשה לאדם עם הישיבה שלו והוא בטוח שאם הוא ילמד בישיבה אחרת בודאי יהיה לו שם טוב, או שאדם בטוח שאם הוא יגור בשכונה אחרת עם שכנים אחרים ונוף אחר יהיה לו טוב, זה מראה שהוא לא יודע להעריך את עצמו, הוא לא חכם מספיק בכדי לראות את כל הטוב שיש בעצמו והוא זקוק לאינפוזיה לתמיכה - הוא לא יודע היכן להשיג את מבקשו, והבעיה זה לא בישיבה לא בשכונה ולא בעבודה שלו, הבעיה זה בו בעצמו. שכאשר אדם יפקח עינים הוא יראה שהטוב המרבה שאליז הוא מצפה במקום אחר, נמצא דוקא במקום שבו הוא נמצא כעת.

וכן לגבי הילדים שלנו שכל ילד הוא עולם ומלואו, לא לצפות מהילדים יותר מדי לא להתלונן תמיד למה הילד שלי לא מצלח כמו הילד של השכן שלי, לדעת שלכל אחד ואחד יש את המסלול שלו ואת היכולות שלו. לא להתקע עם הילדים ולהעביר את האווירה בגלל דברים קטנים, לא לחשב על עצמנו על שהם לא מספקים לנו מספיק כבוד כפי שצפינו אלא להעריך את כל הטוב שבהם.

אי אפשר לדעת מה יצא מהילד שלך כל ילד עתיד להקים משפחה לתפארת, ולעשות את רצון ה' כל חייו, והמדד לא נמדד בדברים הקטנים שאתה רואה בילד עכשו, אלא במכלול החיים ובדברים הגדולים והנפלאים שהוא וורעו עתידים לעשות במשך החיים.

ולפיכך מטיל עלינו להעריך ליקר לרומם את השני, את בני פתנו, את הילדים, לחזק, לתת מילים טובות, לראות את הטוב ולהדגיש אותו, כל מלה של חזק

נכתב ונחקק בלבו של הילד, וזה יעמד לו לדורי דורות, וזה גם נכתב בספר שיש לכל אחוה, ובעולם הבא נקבל כל טוב, על כל מלה שחזקנו ורוממנו את בני פתינו ואת סביבתנו.

כאשר אדם קם בבקר, עליו להתבונן כמה טוב ה' עושה אתי, ולומר: רבש"ע אני אוהב אותך תודה על השנה המתוקה שנתת לי לישון, תודה על היום הנפלא והחדש שאתה שנתת לי, אין לי נון שרירים, ואני לא צריך שעובד זר ירים אותי מהמטה, בנוסף אתה מבריא את כל גופי אני נושם טוב ויכול לאכל לבד דרך הפה, ואף להוציא את הפסלת.

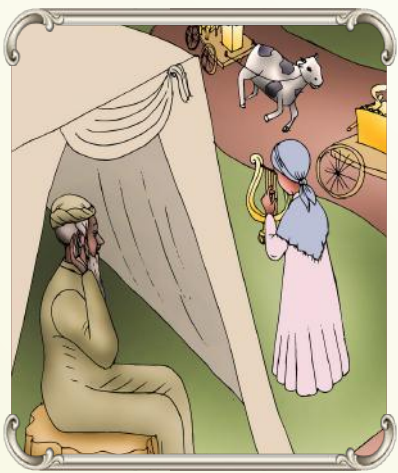
אבא היקר, אתה טוב מאוד, ואתה נותן לי כל טוב, אני עשיר גדול, וכן אתה נותן לי דעת ויכלת לעבד אותך - להניח תפלין על מקום השריה, ולזכר את חסד העצום שהשרירים והורידים שלי פועלים, להניח כנגד הלב והמוח ולזכר את חסד הלב והמות, שהפל פעיל, הזכרון וכל שאר התאים. אני מבקש ממך שאני ישתמש עם כל היכולות והכוחות שאתה נותן לי ועם כל הכשרונות שהננת אותי, בכדי לעשות לך נחת רוח ולעשות את השליחות שלי בעולם, וכך כשנתבונן בכך תמיד נשמח בחלקנו הטוב והמרובה.

ה' יזכנו, לנתב את דרכנו ומעשינו כראוי, בכדי שלא נבוש ולא נכלם לעלם ועד, אמן.

פרצון הבורא, ולהעריך את המתנות הגדולות שה' נתן לנו, ולדעת שאנו עשירים גדולים מאוד.

לכל אדם יש יכולות אחרות ונטיות נפש לדבר אחר. לדגמא, יש אדם שיש לו כשר דבור, הוא יודע לסקח אנשים בדבריו, ולנאם בחסה. ויש אדם שהוא לא מצלח בדבור ובדקדוק, אבל הוא מציר ציורים נפלאים שמושכים את עין כל רואיהם. ויש אדם שלא מכשר בכך, אבל הוא יודע לנגן יפה מאוד. וכן בלמוד יש אדם שנמשך יותר להלכה, ויש שנמשך יותר לעיון או לבקיאות, וכן בעבודות ובכל תחום בחיים.

ועלינו להיות חכמים, ולא לחשב תמיד כמה השני מצלח, למה יש לו כל כך הרבה ולי אין, כי מחשבה זו נובעת מכך שאנו מסתכלים במשקפים קטנות ונקדתיית. ברם, כאשר נסתכל על הכשרונות שלנו נראה שאנו עשירים הרבה יותר ממנו.

לחזק, לתת מילים טובות, לראות את הטוב ולהדגיש אותו...

ולא עוד, אלא שחזו"ל מלמדים אותנו את מעלתו של כל יהודי ויהודי באשר הוא, ולפיכך מחללים שבת על ספק ספיקא של חיי יהודי יהיה אשר יהיה. וכמו שכתב רש"י במתק לשונו (סנהדרין עד) "אמר רחמנא לעבר על המצות משום וחי בהם משום דיקרה בעיניו נשמה של ישראל". כן, כן! ה' מעריך אותך מאוד מאוד, אתה שזה כל הון דעלמא, וה' יתברך בכבודו ובעצמו אומר שמחללין שבת על חיי יהודי, מה שלא מחללין על בית המקדש שנשרף, היות שתכלית בית המקדש זה לא החיצוניות שבו. אלא הדעת הפנימית שהיו הכהנים הצדיקים מלמדים את העם.

לכל אחד ואחד יש במושך ימי חייו קשיים ונסיונות מבית ומבחוץ, וצריך להיות חכם ולא לפל לקטנוניות של הקשיים. כאשר אדם עסוק כל היום איך לסדר את השכן שלו, איך לחנך את האשה שלו, הוא נתקע בדברים הקטנים הללו, הוא לא משתמש עם המיילאידים שיש לו ביה' ה' נותן לך מיילאידים תשקיע תשתמש בהם, תשמוח ותהנה ואם אין אני לי מי לי, אם לא תדאג לעצמך אף אחד לא יעזר לך לגלות את כל הטוב שבה, וכאשר נעסק בטוב, הקשיים יתגמדו ובענין בטוב ברב שהרע מתבטל מרב טוב.

ולא עוד, אלא שכל הקשים שאדם מתמודד אתם, הם הם המטרה ששלישם הגיע לעולם, ומה יש לו להתאונן על כך.

ולא עוד, אלא שכל חסרון שיש לאדם הנה מעלה עבורו, אם אדם הוא תמים זה מעלה עצומה עבורו בכדי שלא ישתמש עם החכמה שלו להיזק ולהתגאות. אם אדם לא יודע לדרש ולנאם זה חסד עצום עבורו, כי ה' יודע שאם הוא היה יכול לדרש ולדבר ברבים הוא עלול לפגוע ולדבר על אנשים וכן בכל דבר, ה' נותן לכל אחד ואחד את מה שהכי טוב עבורו, בכדי להביאו לתכלית השלמות, ואם חסר לך משהו זה בודאי לא טוב עבורך וזה עלול להיזק לך בעולם הזה ובעולם הבא, תשמח שאין לך את מה שיש לזולתך!

פנינה לעשרה בטבת

בעניני העיר, ולפי יסוד זה מוכן מה שפתוב בגמרא בברכות, שעקר שזכר התענית זה הצדקה שאנו נותנים, מכיון שכשהאדם משנה את מעשיו ומדותיו לטובה, זה תשובה שלמה שהיא תכלית התענית, ומסתבר שצדקה אינה בכסף לבד אלא בעקר לתת את הלב לשני, ולפרש מהעצבות ולהיות עם מאור פנים לכלם, וכדאיתא בגמרא (סכה מט): שצדקה בגופו גדולה מצדקה בכמונו.

מטרת הצום זה בכדי שנגביר את כח הנשמה, ועל ידי זה יהיה ביכלתנו להתבונן בישוב הדעת על החטאים שמרחיקים אותנו מהקב"ה, ונתחזק לשמור על מעשינו ודבורנו שהיו כרצון ה' יתברך, ודבר זה הובא בקצור במשנה ברורה בתחלת דיני תעניות.

וגם בגמרא בתענית (יב), מובא שביום התענית היו מתבוננים מה אפשר לשפר

פנינים מצויידיים

התורה הקדושה נכתבה לדורי דורות והעבודה שלנו למצא את עצמנו בתורה לקשר את הלמוד אלינו להכניס את ה' בלמוד. ולפיכך ספר תורה שכתבו מין ישורף כי תכלית התורה לקדש את הלומד בה בקרבת ה'.

ואמר חז"ל שפאשר אדם יושב ועוסק בתורה הדברים נכתבים בספר זכרון, כל מלה שאדם לומד ומפנים לעצמו אמורה להיות לו למורה דרך במשך החיים, היא לעבד את הבורא. וכמו שנאמר בפרשתנו שבני ישראל ירדו בשבעים נפש למצרים, ועתה שמך ה' לגוי גדול תתבונן כמה טוב ה' נותן לך.

אדם פשוט וגדלו במלכותו.

כך כאשר אדם לומד גמרא, עליו לדעת שהוא נכנס למבוך ועליו לחפש את ה' ואת הדרך להדבק בו גם בחיי היום יום, שהגמרא עוסקת גם במעשים והלכות שבאים בדיעבד, מתוך שאנשים מתקוטטים זה עם זה, כענין שמובא בגמ' בשני אנשים שאוחזין בטלית או בלווה שפופר למלוה וכן הלאה פאנשים שלא נוהגים כראוי, וצריך לפסק את הדין.

ולפני שאנו נגשים ללמוד גמרא, עלינו להעמיק בחובת הלבבות על מהות עבודתנו בחיים, ולהיות בשפלות והכנעה ולהוציא מלומדינו עוד ועוד ענוה והכנעה, עוד ועוד מדות טובות ולא בכדי לחפש כבוד וגאווה מהלמוד, אלא בכל עת לחפש את הצדיקים, את התנאים והאמוראים הקדושים ולהדבק בדרכיהם ולהיות בהכנעה.

לראות את הלל הזקן ואת מדותיו הטובות, את הוהור שלו, ולכסוף להדבק בדרכיו, וכן לראות את הנאמנות שהיה לכל הצדיקים לרבותיהם, וכן להתבונן ברבי עקיבא עם כח התשובה שהיה לו, וכן הלאה.

אדם צריך להתבונן כמה הוא היה קטן ולא היה לו כלום וכמה טוב יש לו כיום ולהעריך זאת.

משל למלך שבנו אבד ביער, והמלך בכבודו ובעצמו פשט את בגדי מלכותו, ויצא לעיר בבגדים פשוטים, בכדי לחפש את בנו.

בהיות המלך ביער, הבחין לפתע בבקתה דלה ועלוכה שהיו גרים בה משפחה אחת. האבא שהכיר את פני המלך, הבחין מיד שהעומד על ידו זה המלך, ומיד השתחוה והכניס את המלך לביתו, וכבד אותו בכל מה שהיה לו. ולמרות שהמאכלים שלו היו פשוטים מאוד, המלך העריך זאת מאוד כי הוא ראה שאותו איש לא מעריך את החיצוניות של המלך, אלא את המלך כשלעצמו, בלי לקבל שכר.

וכאשר המלך שח לפניו בדמעות את צערו על אבדן בנו, הוא העריך עוד יותר את המלך ובכה עמו יחד. ואזי המלך ראה כמה הוא נאמן לו, לאחר שהמלך מצא את בנו קרב מאוד את אותו

מפני מה קרא יעקב קריאת שמע דוקא בזמן פגישתו עם יוסף?

"וידא אליו ויפל על צוואריו ויבך על צוואריו עוד"

איתא במדרש אגדה שיעקב לא נשק ליוסף מפני שהיה קורא קריאת שמע באותה שעה, וצריך עיון מפני מה קרא יעקב קריאת שמע דוקא בזמן פגישתו עם יוסף? ונראה לבאר בסיעתא דשמיא על פי מה דאיתא בגמרא (ברכות ו.) שהקב"ה אמר לישראל אתם עשיתנו חטיבה אחת בעולם שנאמר "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" ואני אעשה אתכם חטיבה אחת בעולם שנאמר "ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ". והינו שהמטרה של קריאת שמע שנתקשר ונתחד באהבה עצומה עם הקב"ה - פחתו וכלה תחת חפתם שהם מוכנים לתת הכל זה לזה מרב האהבה ההדדית שביניהם.

ועתה יש לבאר שבשעשרים ושתים השנים בהם התיסר יעקב אבינו בהעדר יוסף, הוא קנה אהבת ה' ואמונה בכל המצבים, והודות לכך בזמן המרגש ביותר - בעת פגישתו עם יוסף, לקח את כל האהבה שיש לו לבנו ונתן אותה לקב"ה, להראות שבין בזמנים הקשים ביותר ובין בזמנים הטובים ביותר, הוא מיוחד את שמו יתברך באהבה מיוחדת והדדית.

גם אם פעמים רבות נדמה לאדם שמאן דהו עשה לו רע ואשר מחמתו הוא סובל...

"ועתה לא אתם שלחתם אתי הנה כי האלקים"

אנו רואים את אצילות מדותיו הנעלות של יוסף הצדיק ואת אמונתו ובטחונו המוחלט במי שאמר והיה העולם, שהגם שהיה ראוי להיות לו בלבן טינה וקפדה על אחיו על שמכרהו, מכל מקום הוא נשאר חזק ואיתן בדעתו מותוך ידיעה שהבורא עשה הכל לטובתו ולטובת כל ישראל כמו שאמר חו"ל (שבת פט:): הוצרך יעקב לירד למצרים בשלשלאות של ברזל, ורחם עליו הקדוש ברוך הוא והקדים רפואה למכה ושלח את יוסף למצרים, וכך ירדו ישראל לגלות מצרים בכבוד.

וכן על ידי שהיה יוסף מלך במצרים וכל ממון מצרים היה שלו כמבאר בסוף הפרשה, אזי היה לכלל ישראל טענה חזקה בכדי לטול את ממון מצרים בלי לשלם, שהיה זה שיה' לישראל על

ידי יוסף, ואפשר לרמוז זאת במה שאמר יוסף "כי למחיה שלחני אלקים לפניכם" שזה המחיה של כל ישראל בבזת מצרים ובזת הים, וכמוכא בגמרא (פכורות ה'): "אין לה כל אחד ואחד מישראל שלא היו עמו תשעים חמורים לובים טעונים מכספה וזהבה של מצרים".

וזה שדוד מלכנו מלמדנו שפאשר יש לאדם חמה וקנאה בזולתו, שמיציק ומזיק לו - שימתין ויתבונן בכל הפזב שיש לו ובחסרון שיש לרשע, וכמו שנאמר ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו, שעקר הכעסים והקנאה באים לאדם היות שאינו ממתין.

ברם, כאשר אדם ימתין יראה אחריו זמן שאין לו כלל במה לקנאות ויש לו כל טוב שבעולם, וזה שאנו אומרים במזמור שיר ליום השבת, "ותבט עיני בשורי... צדיק כתמר יפרח", ואלו הרשעים "יציצו כמו עשב", וזה עוד מעט ואין רשע - תראה שאין לה כבר את הקנאה בתוכך.

וכן בתאוות העולם הזה שפאשר אדם לא יסתכל על הנאות חולפות אלא על ההמשך שהכל חולף ואובד ובלה, כי הרי עוד מספר שנים זה כבר לא יעני אותו, ולמה שלא יקפץ במחשבתו עשרים שנה קדימה בענין זה, וכבר עכשו בעת צעירותו ישכיל שאין לו מה לקנאות.

המורה מכל האמור: גם אם פעמים רבות נדמה לאדם שמאן דהו עשה לו רע ואשר מחמתו הוא סובל עליו לשנן עם עצמו זה לא הוא זה ה', ואם זה אבי אב הרחמן בודאי שהוא עושה זאת לטובתי הנצחית, ואם כן אין לי לדאג, אדרבה עלי לשמוח שהבורא יתברך מנהיג כל העולמות מוליד אותי בדרך הטובה ביותר בעבורי בכדי לזכור אותי ובכדי להביאני לתקון השלם.

וזה דוע שאין אדם בעולם שחיו מאשרים בתכלית האשר וכל אחד ואחד צריך לעבור קשיים בכדי להזדקף ובשביל זה באנו לעולם. ועל כן ראוי לנו לשמוח פשבאים לנו קשיים ונסיונות ולהשאיר איתנים וחזקים בדעתנו מותוך ידיעה ברורה שאנו בידיים הטובות ביותר. וכשנצמד בדרך זו חיינו יהיו חיים של אשר ושלוח אמיתית ולא נסתובב עם הקפדות וכעסים על הזולת, אלא אדרבה נסתכל על פלם בעין טובה וחיובית ה' ויכנו.

מהגנבים ויעזר להציל את רכושו של השכן. לבנתים אנו שומעים פסיעות מהירות במדרגות, הסתכלתי בקוקער' (עינית) וראיתי שתי אנשים רעולי פנים יורדים את המדרגות. נבהלנו מאד ולא ספרנו זאת לילדינו.

אך הילדים מסקרנותם הסתכלו מהחלון יחד אתנו, וראינו שבחסד ה' מיד כשהגנבים הגיעו למטה הגיעו אנשי הפוליס' והם נתפסו ישירות לידיהם... ירדנו למטה, וראינו את פניהם שנחשפו שהם שני כושים שמלאו בשקים שלהם, תכשיטים, פמוטות וסכומי כסף גדולים של השכן - שמחזיק גמ"ח להלוואות כספים.

לאחר מכן התברר שאחד הגנבים אחו נשק באמתחתו. וכשהם נלקחו ברכב של השוטרים כשהם אזוקים, פצחנו יחד עם השכנים ברקוד ושירה של הודאה לה' שפדה את נפשנו ורכושנו מהרוצחים והגנבים הללו.

לאחר הרקודים ספרתי איך הקב"ה גלגל שאמנו נזוקה מהקולות של פריצת הדלת - שגמרו לנו לכעס על השכן, ומתוך כך אחי בעל הבית עלה וגלה את הגנבים, וכך היתה ההצלה. כלנו יצאנו עם חזק, כמה צריך לא להסיק מסקנות של כעס על שום יהודי לפני שבודקים מה באמת ארע.

